

Per la dignitat en els Serveis Socials; rescatem les persones.

És habitualment complicat poder transmetre als ciutadans i ciutadanes què són els serveis socials, a què es dediquen i com s'organitzen. Tan difícil que, per a un Treballador Social mitjanament polític com jo, es fa difícil de trobar les frases, els adjectius, les idees. Pensava jo: com podria explicar com és el meu dia a dia en un Centre Municipal de Serveis Socials d'un barri oblidat? I en aquests pensaments estava quan vaig recordar la meua darrera jornada a la Universitat de València junt a les alumnes que es formen com Treballadores Socials.

EL ROLEPLAYING.

Així va ser; fa dues setmanes conversaven a classe de Mètodes de Treball Social, a la Facultat, després d'haver fet un rolplaying molt interessant. El joc havia consistit en reproduir una primera entrevista amb una ciutadana en el Servei d'Informació en un Centre Municipal de Serveis Socials. L'alumna que m'ajudava s'havia inventat una història que reproduïa la realitat quasi desesperadament. Sincerament ho va fer molt bé.

EL CAS.

La imatge era la següent:

Una dona, Lluïsa, de 47 anys amb dos fills de 5 i 7 anys a càrrec. Divorciada d'un home que no compleix les seues com a pare. Amb la llum tallada i re-connectada clandestinament. Amb roba reconquerida del passat. Amb cara de pena, amb cara d'haver-se dit a sí mateixa “no se que fer” “no se on anar”. Amb por al futur, o més bé por al present. Una dona que s'encomanava als Serveis Socials del seu poble o ciutat, i que demanava ajuda, potser per primera vegada en la seua vida.

Vàrem reproduir el clima adient per a una entrevista, les preguntes per tal de fer l'anàlisi de la situació, l'escolta activa, la hipòtesi de treball, el projecte d'intervenció, els objectius a assolir, els recursos a aplicar... nyas! Els recursos a aplicar! L'activitat va resultar encisadora; no hi ha res millor que la pràctica per tal d'arribar a comprendre la teoria. En acabar intercanviarem diversos punts de vista, apreciacions i preguntes, moltes preguntes.

LOLA.

Lola, l'alumna que havia fet de Lluïsa, va ser la més directa i em va preguntar si moralment era lícit d'endur-nos la senyora, i els seus fills, a casa nostra per ajudar-los i protegir-los. Deia: “Jo tinc una casa buida, perquè no la puc fer servir per a esta senyora?”

La pregunta de Lola, carregada d'innocència, semblava fàcil de contestar; semblava un NO claríssim. És l'administració qui ha de procurar la protecció bàsica de les famílies amb carències greus; no? Nosaltres no som herois o heroïnes que pugam “salvar” el món. Però, a mesura que aportava a Lola el meu punt de vista, a poc a poc, jo mateix el posava en dubte.

COBRIM LES NECESSITATS?

En realitat cobrim les necessitats bàsiques de les persones? En realitat tenim els recursos adients per tal de cobrir eixes necessitats? Probablement no era així. Les alumnes, bocabadades per la qüestió s'animaven a indagar-ne més: “Però Ferran, es donen molt estes situacions?” Més dubtes, més paradoxes.

ON JO TREBALLE.

On jo treballo, bàsicament els barris de Natzaret i el Grau de la Ciutat de València, la demanda habitual a serveis socials són ajudes econòmiques per manca de rendes. Es demana per tal de pagar la llum, l'aigua, els aliments, el material escolar, per comprar llet per al teu bebè quan no pots alletar-lo, per comprar medicaments. Qüestions totes molt bàsiques. Primeríssima necessitat. Algú

s'imagina la impotència que suposa anar a Serveis Socials per poder comprar medicines bàsiques i no emmalaltir?

EL SERVEI D'INFORMACIÓ.

Podria ser que en un dia del Servei d'Informació al voltant de 8 o 9 persones de cada 10 facen una demanda d'este tipus. Són demandes fetes majoritàriament per dones que no tenen ingressos de cap tipus, que han esgotat el subsidi de desocupació, que no saben com fer per donar de menjar els seus fills i filles, ni com vestir-los, ni com comprar-los material escolar. Que no saben si tard o d'hora els tallaran la llum o l'aigua, que han perdut sa casa o que han tornat a casa dels pares. Sí! - contestava a l'alumnat inquiet- sí es donen molt estes situacions!

I QUÈ PODEM FER?

Les xiques, i els dos únics xics que tinc a l'aula, ni respiraven. Crec que albiraven el seu futur professional i dels serveis socials poc encisador. I preguntaven i preguntaven: “ I què poden fer des dels serveis socials per estes persones?” Bona pregunta; Podem cobrir estes necessitats bàsiques i perennes amb les nostres prestacions econòmiques, les prestacions de l'ajuntament?

NO, no podem. NO. Sols podem cobrir-les eventualment donat que son prestacions no periòdiques que s'atorguen com ajudes d'emergència.

I les alumnes tornen a preguntar. Qui no preguntaria! Aleshores, què queda? Quins recursos podríem fer servir Ferran? En este punt és quan les coses es posen complicades. Se suposa que les Treballadores Socials som especialistes en conèixer i explicar recursos.

La Renda Garantida de Ciutadania.

Molt bé, podríem gestionar alguna de les prestacions periòdiques de les que informem i de les que en fem seguiment des de Serveis Socials, com ara la Renda Garantida de Ciutadania. La RGC és una prestació bàsica que ha de cobrir mensualment les necessitats de les famílies més necessitades exigint una contraprestació.

I què els expliquem a Lluïsa i a la resta de persones: doncs bàsicament que la Renda Garantida de Ciutadania ni és Renda, ni és Garantida, ni és de Ciutadania.

- No és Renda donat que no es paga de manera regular.

- No és Garantida donat que es demora més de 12 mesos en aprovar-se.

- No és de ciutadania donat que deixa fora a molts ciutadans i ciutadanes per exigències impossibles d'assolir.

Podrà esperar Lluïsa 12 mesos, o més, a que li atorguen la Renda i així poder menjar? Probablement no. Ni ella ni cap de les moltes persones que es troben en la mateixa situació.

La cara de Lluïsa és un poema, la cara de les meues alumnes també ho és... Lola , la meua alumna preferida, és molt insistent:

“Aleshores què fem? Com cobrim les necessitats més bàsiques de la gent?” I a mi em fa vergonya contestar-li, per que el que fem és el contrari del que jo els ensenye als alumnes.

TORNAR AL SEGLE XIX.

Bé, a hores d'ara , el que fem és tornar al segle XIX. Sí, donem aliments als ciutadans i ciutadanes de València a l'estil del segle XIX. I com era en el segle XIX? Sense respecte, estigmatitzant, marcant com a pobre. Augmentant l'esclata els que tenen i els que no. Què té de respectuós amb la persona enviar-la cada mes a fer una cua, en el carrer, per tal d'arreglar poca cosa d'aliments?

Cóm empoderem les persones, com els donem força, com els mostrem que poden canviar les coses i que són fortes i responsables si fem que els veïns i vianants que passen per davant els etiqueten com “pobres” i “miserables” que va a arreglar menjar. Cóm és possible que els serveis socials

gestionem este tipus d'ajudes segregadores i marginadores? És que no ens fa vergonya? L'espai que queda entre una cua d'aliments i una olla popular és malauradament curta, molt curta.

L'ESPERANÇA.

Molt bé. Un bon professor ha de mostrar sempre la cara positiva de les coses, l'esperança, la possibilitat del canvi. Però a més a més una Treballadora Social a de mirar sempre més enllà de la desesperança i ha de transmetre la il·lusió en fer canviar les coses i millorar-les. Així que, pregunteu-me. Què voldries tindre a disposició de la ciutadania en el teu treball i quefer diari?

JO VOLDRIA

Jo voldria:

- Prestacions Econòmiques Individuals suficients per tal de cobrir una demanda cada dia en augment.
- Rendes Mímines de Ciutadania que es gestionen i s'atorguen en un temps raonable i curt.
- Prestacions i serveis de dependència suficients per tal de cobrir ja les necessitats de les famílies.
- Una política d'habitatge real i no segregadora.
- Un Pla de Serveis Socials que junt al Pla d'Inserció organitze una estructura, unes prestacions i un serveis adequats.

Tantes coses es podrien fer bé! Tan poc costaria! Però s'ha de saber i, per suposat, s'ha de voler.

Però, en especial, voldria que aquells i aquelles que tenen la responsabilitat de la gestió i administració de l'Acció Social a la ciutat ens escoltaren. I que escoltaren a la població que cada dia es mou entre la necessitat extrema i la desesperança. Vull, en definitiva, poder contestar-li a Lola, la meua alumna, que Lluïsa, Maria, Juana, Antonia i totes les ciutadanes i ciutadans necessitats de la ciutat tindran la protecció mínima que mereixen elles i els seus fills i filles. Que podran formar-se i buscar feina sense desesperació. I en un curt o mitjà termini una oportunitat se'ls obrirà.

Voldria contestar-li a Lola que, en definitiva, no caldrà que s'emporte Lluïsa a casa seua.

Tant de bo!

Ferran Senent i Domingo.
Treballador Social i Sociòleg.
Professor del Departament de Treball Social.
Universitat de València.

